



Kép az Open Air 8x10 című polaroid sorozatból. New York, 2009

katolicizmus keveredése, tehát a santeriások vasárnap a templomi misét hallgatják, hétköznap meg a babaládkhoz járnak, más isteneknek áldozni. Az egyház tolerálja, sőt integrálta őket, ami nagyon érdekes az eretneküldözés, a spanyol inkvizíció ismeretében. A jorubáknál is létezik a Szentháromság, megvan Jézus megfelelője, hasonló a szerkezet, még Mária-kultusz is van, minden lakásban látni lehet a Szűz Mária-képeket, az Elegua-fejek mellett. Nagyon érdekelt, hogy a Kubába hurcolt rabszolgák mennyire mélyen ragaszkodtak az ősi vallásukhoz, miközben Amerikában a protestantizmus tűzzel-vassal irtotta a másféle hitet. Eleinte Kubában is üldözték őket a kommunisták, de Castro rájött, hogy az integrálás sokkal jobb módszer az egyensúlyteremtésre, és tudomásom szerint a Santería ma már félig-meddig államvallásnak számít.

– Akkor ez a közösség nem is óvatos az érdeklődőkkel szemben?

– Nem, mindent megmutattak, ebben persze a főembert ismerő barátomnak is fontos szerepe volt. Sajnos csak rövid látogatásra volt lehetőségem, a feleségemmel együtt mentem, két hétre, ebből két nap nyaralással, a többi fényképezéssel telt el. Félig késznek tartom az anyagot, lehetne még vele foglalkozni, de ahhoz pénz kellene.

Ha nem is a ennek a folytatása, de ugyanúgy a ragaszkodás

témához kapcsolódik a **Család** című, szintén riportjellegű sorozatom, amiben egy szórványnak mondható, kis görög katolikus közösségben szolgáló pap családját mutatom be. Nagyon szimpatikusnak láttam a katolikus valláshoz való viszonyukat és a nyitott, barátságos légkört.

– Volt-e egyáltalán olyan fotós próbálkozásod, ami kudarccal végződött?

– Természetesen, a válást körüljáró anyagom idején voltak olyanok, akiket hiába szerettem volna fotografálni, ilyenkor érezni kell, hogy mennyire lehetek erőszakos, meddig mehetek el a rábeszélésben anélkül, hogy megbántanám a másik ember érzelmeit. A doktorival elkezdett ragaszkodás témakör a „házassággal” fejeződött be, aminek a **Philemon álma – az örök házasság eszménye** címet adtam. Leginkább itt, a családban dőlnek el a legfontosabb dolgok, hogy milyen lesz a világ, hogyan viszonyulunk egymáshoz az utcán vagy a közéletben. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a válások miatt rosszabb lesz a világ. Hanem a gyerekekkel való bánásmód az igazán fontos, mert azok az emberek, akiket gyerekkorukban nem vett körül megértő, elfogadó szülői környezet, felnőttként nehezebben vagy egyáltalán nem fognak elfogadni másokat. A felnőttkori kudarcok egy részét külső segítséggel valószínűleg orvosolni lehet, de az emberek nagy része utál külső segítséggel folyamodni, és ennél sokkal

egyszerűbb megoldás lehetne az, ha a családi életet tartjuk rendben, ha fontosnak tartjuk és odafigyelünk, hogy a családban mi történik. Egy csomó mindent összeolvastam a „biztos bázis”-ról, a család fontosságáról, amiket összegeztem is, és azért választottam a Philemon álma címet, mert a mitológiai történetben nagyon fontos, hogy a szállást kereső isteneket, Zeuszt és Hermészt egyedül az az emberpár fogadja be, Philemon és Baucis, akik odafigyelnek egymásra, „egymásnak voltak urai és szolgálói”. Nem pénzről van szó, nem a gazdasági helyzet teheti jobbá a dolgokat, hanem az egymással való törődés, figyelem, empátia.

– De már a legelején úgy tervezted, hogy a ragaszkodásnak a házasság lesz a csúcspontja?

– Nem, dehogya. Az ember olvasgat, figyel, folyamatosan ezen jár az agya. Másfél-két évig dolgoztam rajta, de ez nem azt jelenti, hogy annyi ideig fotóztam, hanem töprengtem, olvastam. Korábban arra gondoltam, hogy a közösség vagy a vallás a legfontosabb, de rájöttem, hogy sokkal fontosabb náluk az intim párkapcsolat és az abból születő utód fölnevelése. Ha ott odafigyelnek egymásra, ha létrejön a Philemon és Baucis-geisztus, akkor a többi területen is könnyebben megvalósul egy olyan empátikus, figyelmes, önzetlen magatartás, amelyben az ember önállóan és józan ésszel, elfogulatlanul hozhatja meg a döntéseit.

– A lefényképezett párokat a barátaid közül választottad?

– Tök idegeneket nem fotóztam, valamilyen kapocs mindig volt. Sajnos voltak közöttük olyanok, akiket hamarosan a válásuk miatt kellett újra fölkeresnem. Eleinte csak az volt a koncepcióm, hogy külön-külön fényképezem le a férjeket és a feleségeket, és mondanak valamit a szakításukról. Lényegében egy amatőr családpszichológusi beszélgetéssel kezdődött, kérdéseket tettem föl, hagytam őket beszélni. Némelyik megfogalmazás nagyon erős volt, ezért Kincses Károly kurátorral úgy döntöttünk, hogy egy-egy rövid, jellemző részletet be is emelünk a kiállításba.

Ezek megrendezett fotók. Azzal nem törődtem, hogy ki, milyen öltözképzésben van, nem öltöztettem át őket, amikor megkérdezték, hogy miben legyenek, azt mondtam, hogy amiben jól érzed magad. De van egy kép, annál koncepció volt a nőre ráadott fehér férfi ing, és hogy a párja, akinek a kezét fogja, ugyanolyan ingben legyen. Azt, hogy ki, hová üljön le, főleg én javasoltam, miután körbejártam a lakást, általában több variáció is készült. A külső helyszínek is az én döntéseim voltak, és nem az volt fontos, hogy a tér a birtokukban legyen, hanem szimbólumként értelmeztem ezeket; az egyikük egy zsúfolt, parányi lakásbelsőben van, a másikuknál tágas, rendezett budai kert látható az ablakból, a harmadiknál a balatoni strand csúszdája, ahová szeret kiülni naplementében.

– Egy kicsit mintha hidegebb tónusú képek lennének, mint a Philemon álma.

– Igen, nem véletlen, pedig eleinte nem akartam nagyon másnyire csinálni. Egyébként ott szándékosan olyan házaspárokat kerestem meg, akiket mintapároknak láttam, ahol otthon biztosan minden rendben van. És amikor elkezdtem őket interjúolni,

és fölvettem az állandó kérdést, hogy miért nem válnak el, meglepően durva dolgok jöttek elő. Általában kiderült, hogy minden, tökéletesnek látszó házasságban van valamilyen megoldhatatlannak látszó probléma. Ez nagyon fontos tapasztalat volt. A kérdés az, hogy hozol-e áldozatot a párod érdekében, hogy megmentsd a házasságodat, vagy sem. Igen, volt egy kis propaganda céloom a Philemon álmával.

– Mit gondolsz, miért kerül sor a válasra?

– Nem gondolom, hogy például az, hogy megváltozik a hagyományos férfi-női szerep, feltétlenül váláshoz vezetne. Az önmegvalósítóakra, a zenikre nagy szükség van, de a világnak sokkal több nyitott, elfogadó, belátó emberre van szüksége. Nem gondolom, hogy ez összefüggne a férfi-női szerep változásával. Egyébként a válás lehetőségét jó dolognak tartom, erőszakkal nem szabad arra kényszeríteni embereket, hogy egymás mellett éljenek. De ez a lehetőség egyúttal óriási felelősség is, és nem jelentheti azt, hogy a következményekkel nem törődve kidobjuk, amire ráununk. Kényelmesek vagyunk, nem ülünk le beszélgetni, nem járunk el terápiára, nem vesszük le a szemetet, minek.

Az foglalkoztatott, hogy mivel lehet egyben tartani egy kapcsolatot. Az egyik legfontosabb, amit olvastam, és magam is tapasztaltam, sőt a saját életemben is alkalmazom, egy pszichológiai kifejezés, a figyelmi központok dinamikus változása. Ez éppen hogy ellentmond a férfi-női szerep leosztásnak; a fontos az, hogy tudjunk a másikra figyelni. Fontos, hogy legyenek közös célok, ez nagyon sokszor a gyerek szokott lenni, de a pároknak a gyereknevelésen kívül is szükségük van közös tevékenységre.

– Nemrégiben te lettél a MOME fotó tanszék vezetője.

– Szalontai Ábel, a korábbi tanszékvezető följebb került, ő lett a Média Intézet vezetője, és megkérdezte, hogy elvállalnám-e a fotográfia szakot. Én nem akartam volna, örültem is neki, de meg is ijedtem tőle, korábban nem gondoltam erre. Azt szerettem volna, hogy a kinevezést előzze meg egy szavazás, ami le is zajlott, a kollégák megszavazták. Ez egy éve történt; 2007 óta tanítok a MOME-n, de külsőként már korábban is részt vettem a diplomabizottságokban. Mivel annak idején tanár szakon is végeztem, Kopek Gábor 2007-ben fölajánlotta, hogy idejöhetek tanítani; Pályi Zsófia, Szombat Éva, Éder Krisztián járt az első évfolyamomba.

Nem szeretnék olyan vezető lenni, aki egymaga jelöli ki a célokat meg az irányvonalakat, hanem közösen és konszenzus révén oldjuk meg a feladatokat. A kollégáimat ismerve, nem hiszem, hogy széthúzástól kellene tartani.

Ami a diákokat illeti, mint általában, most is vannak kérdéses esetek, de ugyanúgy megvan az a négy-öt hallgató is, akiket nemcsak az látszik, hogy tehetségesek, hanem hogy elkötelezettek is. Ami érdekes, és kíváncsi vagyok, hogy a következő évben is folytatódik-e ez a trend, az az, hogy a lányok jönnek fölfelé, ügyesek, nagyobb erőbedobással dolgoznak; a fiúkat mintha elszippantáná az internet, a virtuális világ, mintha ma kevésbé lennének kreatívak és nyitottak.

Használt termékek

ellenőrzött forrás

info@artwork.hu • 1-202-1653 • I. ker. Ostrom u. 6.





Kép a Görögkatolikus család című sorozatból. Győr, 2011



Kép a Santería című sorozatból. Havanna, 2008



Képek a Philemon álma – az örök házasság eszménye című sorozatból. MOME, 2014



„Nyugdijas lett a kapcsolat; el tudtam volna viselni, de ő sokkal több odafigyelést akart.”
 „Aztán ő is beleszeretett valakibe, vagy csak mondta. Nem bántam volna.”



„A válás egyáltalán nem olyan, mint a filmekben.”



„Azért még segítek neki levizsgázni amíg bent van, mert teológiára jár.”
 „Nem tudtuk elviselni, hogy megváltoztunk, és már nem vagyunk fiatalok.”
 „Végre van időm összerakni egy puzzle-t.”



„Mindent másképp csinálnék.”



Képek a Válás. A nehezen meghozott döntés című sorozatból



Cserhalmi György portréja, Cash Flow, 1994?



Kép egy Pannon GSM-kampányhoz, McCann Erickson, 2000 körül